

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

BALLIKTAŞ BİNGÖLLÜ / TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru no. 76730/12)

KARAR

Madde 6 § 1 (medeni hukuk) • Adil yargılanma • Geçmiş mahkûmiyet nedeniyle belirli haklara ilişkin yasal kısıtlamaların kaldırılması talebinin reddedilmesi • Yerel mahkemeler tarafından adil değerlendirme • Koşullu salıverme ve bihakkın tahliye tarihi için uygunluk hesaplamasında hatanın olmaması

Madde 8 • Özel hayat • Konu bakımından • İleriye dönük istihdam yönünden sonuç-temelli yaklaşımın uygulanması • Başvuranın mesleki hayatını kurması ve sürdürmesine yönelik olanakların gerekli ölçüde etkilememesi • Gerekli ağırlık düzeyine ulaşılmamış olması

STRAZBURG

22 Haziran 2021

Kesinleşme Tarihi

22 Eylül 2021

İşbu karar, Sözleşme'nin 44 § 2 maddesinde öngörülen koşullar çerçevesinde kesinleşecektir. Bazı şekli değişikliklere tabi tutulabilir.

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2021. Bu gayri resmî çeviri, Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

Ballıktaş Bingöllü / Türkiye davasında,

Başkan,

Jon FridrikKjølbro,

Hâkimler,

Carlo Ranzoni,

AlešPejchal,

EgidijusKūris,

BrankoLubarda,

MarkoBošnjak,

SaadetYüksel,

ve Bölüm *Yazı İşleri Müdürü* Stanley Naismith’in katılımıyla Daire olarak toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm),

Bir Türk vatandaşı olan Ahmet Bilgiç’in (“başvuran”) Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’ne (“AİHM” veya “Mahkeme”), İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına ilişkin Sözleşme’nin (“Sözleşme”) 34. maddesi uyarınca, 25 Eylül 2012 tarihinde Türkiye Cumhuriyeti Devleti aleyhine yapmış olduğu (76730/12 no’lu) başvuruyu;

Başvurunun Türk Hükümetine (“Hükümet”) bildirilmesi kararını;

Davalı Hükümet tarafından ibraz edilen görüşleri ve bu görüşlere cevaben başvuran tarafından ibraz edilen görüşleri dikkate alarak,

1 Haziran 2021 tarihinde yapılan kapalı müzakerelerin ardından,

Aynı tarihte kabul edilen aşağıdaki kararı vermiştir:

GİRİŞ

1. Dava, başvuranın geçmiş bir mahkûmiyetten kaynaklanan yasal kısıtlamaların kaldırılması talebinin reddedildiği belirli bir dava türüne ilişkindir. Başvuran, yerel mahkemelerin talebini aşırı şekilci bir yaklaşımla incelemesi nedeniyle mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğinden ve

bunun da özel ve mesleki hayatında olumsuz sonuçlara sebep olmuş olmasından şikâyet etmiştir.

OLAYLAR

2. Başvuran 1978 doğumlu olup, İstanbul'da ikamet etmektedir. Başvuran, Ankara Barosuna bağlı Avukat M. B. Mısır tarafından temsil edilmiştir.

3. Hükümet ise kendi görevlisi tarafından temsil edilmiştir.

I. DAVANIN KOŞULLARI

4. Dava konusu olaylar; taraflarca belirtildiği üzere ve taraflarca ibraz edilen belgelerden anlaşılabilecek şekilde, aşağıdaki gibi özetlenebilir.

A. Arka Plan

5. Başvuran, 6 Mart 2000 tarihinde jandarma kuvveti tarafından tutuklanmıştır. Başvuran, Edirne Sulh Ceza Mahkemesi tarafından tutuklanmasına karar verilen 9 Mart 2000 tarihine kadar gözaltında tutulmuştur.

6. Başvuran 9 Ekim 2001 tarihinde İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi tarafından Terörle Mücadele Kanunu'nun 5. maddesi ve Türk Ceza Kanunu'nun 168. maddesi uyarınca yasadışı örgüt üyeliği suçundan suçlu bulunmuş ve başvuran on iki yıl altı ay hapis cezasına çarptırılmıştır. Bununla beraber, İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi başvurana kamu hizmetinde çalışmayı ömür boyu yasaklamıştır. Söz konusu karar 8 Temmuz 2002 tarihinde kesinleşmiştir. Başvuranın polis tarafından gözaltında tutulduğu koşullar ve İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi önündeki yargılamaların adilliği, Mahkeme'nin Sözleşme'nin 3 ve 6 § 1 maddelerinin ihlal edildiğine karar verdiği daha önceki bir başvurunun konusuydu (bk. *Ballıktaş/Türkiye*, no. 7070/03, 20 Ekim 2009).

7. Başvuranın cezasının infazına ilişkin 18 Ekim 2002 tarihinde Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından düzenlenen müddetnamede başvuranın hapis cezasının 9 Mart 2000 tarihinde başladığı ve koşullu salıverilmesinin 3 Eylül 2007 tarihinde planlandığı ve bu tarihte zaten başvuranın gözaltında geçirdiği üç günün de dikkate alındığı belirtilmiştir. İlk müddetnamede 2 Eylül 2012 tarihinin başvuranın cezasının infazının tamamlandığı tarih (bihakkın tahliye tarihi) olarak belirtilmiştir.

8. Yeni Ceza Kanunu'nun (5237 sayılı Kanun) 12 Ekim 2004 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanmasının ardından, ancak yürürlüğe girmesinden önce, başvuran koşullu salıverilme tarihinin yeni Ceza Kanunu'nun daha hafif hükümlerine göre revize edilmesini talep ederek İstanbul Ağır Ceza Mahkemesine başvurmuştur. Başvuran başvurusunda, yeni Ceza Kanunu'nda yasadışı örgüt üyeliği suçunun asgari cezasının beş yıl hapis cezası olarak belirlendiğini ve daha hafif bir kanun olan yeni Ceza Kanunu'nun davasına ilişkin şartlara uygulanması halinde en fazla altı yıl hapis cezasına çarptırılmış olacağını ileri sürmüştür. Sonuç olarak, başvuran cezasının 4 yıl 6 ay içerisinde infazını tamamladıktan sonra koşullu salıverilme hakkına sahip olabilecekti. Bu nedenle, yeni Kanunu'n yürürlüğe girmesi düşüncesiyle cezasının infazının ertelenmesini talep etmiş ve cezasının 4 yıl 7 ayının infazının tamamlanmış olduğunu da eklemiştir.

9. İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı, İstanbul Ağır Ceza Mahkemesine sunduğu mütalaasında, yeni Ceza Kanunu yürürlüğe girdiğinde, daha hafif bir kanun olarak başvuranın davasına uygulanması gerektiğini ve bu nedenle, tutukluluk süresinin yeni Kanun kapsamında koşullu salıverilmeye hak kazanacağı süreye zaten tekabül ettiği gerçeğini göz önünde bulundurarak, cezasının infazının ertelenmesinin uygun olacağını kaydetmiştir.

10. İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi 5 Kasım 2004 tarihinde, Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 402. maddesi uyarınca başvuranın cezasının ertelenmesine karar vermiş ve 5237 sayılı Kanun hükümleri ışığında koşullu

salıverilme süresinin yerine getirildiğini kaydetmiştir. Başvuran, bu karar uyarınca serbest bırakıldığı zaman, cezasının 1705 gününü tamamlamıştı.

11. 1 Haziran 2005 tarihinde yeni Ceza Kanunu ve Ceza Kanunu'nun uygulanmasına yönelik kuralları ve usulleri ortaya koyan 5252 Sayılı Kanun yürürlüğe girmiştir.

12. İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi 5 Haziran 2008 tarihinde, genel olarak yeni Ceza Kanunu'nun başvuranın davasına uygulanabilir daha lehte hükümler öngördüğünü tespit ederek, uyarılama yargılamaları çerçevesinde, başvuranın cezasında indirim giderek cezayı altı yıl üç ay hapis cezası olarak belirlemiştir. İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi bu bağlamda, başvuranın medeni ve siyasi haklarına ilişkin kısıtlamanın yeni Ceza Kanunu'nun 53. maddesi kapsamında düzenlenmesi gerektiğini hükmetmiştir.

13. Başvuran belirtilmeyen bir tarihte 5 Haziran 2008 tarihli karara itirazda bulunmuş ve daha sonra bu itirazı geri çekmiştir. Sonuç olarak, 5 Haziran 2008 tarihli karar Yargıtay nezdinde 11 Ekim 2011 tarihinde kesinleşmiştir.

B. Somut davada şikâyet edilen olaylar

14. Bu süreçte, yani 5 Kasım 2004 tarihli ceza mahkemesi kararı ile cezaevinden tahliyesinin ardından (bk. yukarıda 10. paragraf), başvuran 2010 yılında bir üniversiteden mezun olmuş ve sonrasında kamu hizmetinde araştırma görevlisi olarak uygun pozisyonlara atanmak üzere sınava girmiştir. Sınavdan başarılı bir sonuç aldıktan sonra Ankara'da bir devlet üniversitesinde belirli bir pozisyon için başvurmuştur.

15. İlgili üniversite 4 Ekim 2011 tarihinde başvurana, Devletin anayasal düzenine karşı bir suçtan mahkûmiyetinin 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 48. maddesi uyarınca kamu hizmetinde çalışmasını yasakladığından söz konusu pozisyona atanamayacağını bildirmiştir.

16. Başvuranın ikinci defa hapsedilmesiyle ilgili aşağıdaki olaylar, taraflar arasında kısmen ihtilaf konusu olmuştur.

17. Başvuranın açıklamasına göre, 13 Aralık 2011 tarihinde başvuran medeni ve siyasi haklarının kendisine tekrar verilmesi amacıyla başvuruda bulunabilmek için cezasının infazının detaylarını gösteren müddetname kopyasını almak üzere İstanbul'da bulunan Beşiktaş adliyesine gitmiştir. Başvurana göre, ceza mahkemesi hükümlerinin infazından sorumlu bir adliye memuru tarafından başvuran 2004 yılında koşullu salıverildiğinde cezası hesaplanırken bir yanlışlık yapıldığı ve beş gün daha çekmesi gereken hapis cezasının bulunduğu şeklinde bilgilendirilmiştir.

18. Başvuran ceza infaz kurumuna götürüldüğünü, orada beş gün boyunca hapsedilmiş olduğunu ve 18 Aralık 2011 tarihinde ise serbest bırakıldığını ileri sürmüştür.

19. Hükümet, başvuranın ikinci defa hapiste tutulmasının hata sonucu olmadığını iddia etmiştir. Hükümete göre 5 Kasım 2004 tarihli karar yeni Ceza Kanunu yürürlüğe girene kadar başvuranın cezasının infazının ertelenmesi için alınmıştır. Hükümet iddiasını desteklemek adına yukarıda 8 ve 10. paragraflarda anılan mahkeme kararlarına dayanmıştır. Hükümet Yeni Ceza Kanunu'nun yürürlüğe girmesinin ardından ve başvuranın talebine dayanarak, uyarlama yargılamalarının İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi önünde gerçekleşmiş olduğunu ve ilgili mahkemenin 5 Haziran 2008 tarihinde yeni Ceza Kanunu'nun daha hafif hükümler içermesi nedeniyle başvuranın davasına uygulanması gerektiğine karar vermiş olduğunu açıklamıştır. Bu mahkemenin yaptığı hesaplamalara dayanarak, başvuranın cezası altı yıl üç ay olarak indirilmiş ve bu süre içinde memuriyete giriş yasağı uygulanacaktı. Ancak bu kararın 11 Ekim 2011 tarihinde kesinleşmesiyle yeni bir müddetname hazırlanabilmiş ve buna müteakip koşullu salıverilmeye hak kazanabilmesi için başvuranın hapis cezasının infazına beş gün daha devam edilmesi durumunda kalınmıştır. Dolayısıyla, Hükümet, başvuranın ek beş günlük hapis cezasının bitmesinin

ardından sadece 18 Aralık 2011 tarihinde koşullu salıverilmeye hak kazandığını ve bihakkın tahliye tarihinin o tarih itibariyle hesaplanmış olduğunu ve bu tahliye 11 Temmuz 2013 tarihinde ulaşılacağını ileri sürdüğü görülmektedir. Hükümet iddiasını desteklemek adına yetkililer tarafından hazırlanan ikinci müddetnameye dayanmıştır. Söz konusu müddetnamede, aşağıdaki tarihler ve bilgiler belirtilmiştir: 13 Aralık 2011 hapis tarihi olarak, 1705 gün önceki hapsedilmenin dörtte üçünden düşülerek koşullu salıverilme tarihi 18 Aralık 2011 olarak belirlenmiş ve kalan hapis cezası (bir yıl, altı ay ve yirmi beş gün) 11 Temmuz 2013 tarihinde tamamlanmıştır.

20. Daha sonra meydana gelen olaylarda taraflar arasında hiçbir ihtilaf bulunmamaktadır.

21. Başvuran 16 Şubat 2012 tarihinde 5352 Sayılı Kanun'un 13/A maddesi uyarınca medeni haklarının kendisine geri verilmesi talebiyle Ankara Ağır Ceza Mahkemesine başvuruda bulunmuştur. Bu hükmün amaçları doğrultusunda yetkili makamlar tarafından yapılan bir hatanın kendisinin aleyhine olacak şekilde telafi edilmemesi gerektiğinden koşullu salıverilme tarihinin 18 Aralık 2011 olarak değil 5 Kasım 2004 olarak ele alınması gerektiğini belirtmiştir.

22. Ankara 12. Ağır Ceza Mahkemesi 19 Mart 2012 tarihinde cezası henüz tam olarak infaz edilmediği gerekçesiyle başvuranın talebini reddetmiştir. Bu doğrultuda Ankara 12. Ağır Ceza Mahkemesi ikinci müddetnameye atıfta bulunarak, başvuranın 18 Aralık 2011 tarihinde koşullu salıverildiğine ve dolayısıyla 11 Temmuz 2013 tarihinde cezasının infazının bihakkın tamamlanmış olarak kabul edileceğine karar vermiştir.

23. Başvuran Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesinin kararına itiraz etmiş ve ilk derece mahkemesi tarafından koşullu salıverilme günü olarak ele alınan tarihin, başvuranın yedi yıl önce 5 Kasım 2004 tarihinde serbest bırakıldığı gerçeğini göz ardı ettiğini ileri sürmüştür. Başvuran, Ankara Ağır Ceza Mahkemesinin ilgili yetkili makamın hatasını ve ilk tahliye tarihi ile

ikinci defa hapsedildiği tarih arasındaki yedi yıllık süreyi dikkate almadan başvuranın koşullu salıverildiği günü 18 Aralık 2011 ve bi hakkın tahliye tarihinin 11 Temmuz 2013 olarak kabul etmesinin medeni ve siyasi haklarını kullanamayacağı sürenin daha da uzaması gibi kendi açısından vahim sonuçları olduğunu belirtmiştir. Bu yüzden başvuran mahkemeden ikinci müddetnamenin düzeltilmesini talep etmiştir. Başvuran ilk olarak 6 Mart 2000 tarihinde hapsedildiğini ve mahkûmiyetinin altı yıl üç ay hapis cezası gerektirdiğini belirterek, müddetnamede görünen bihakkın tahliye tarihinin 6 Haziran 2006 olarak düzeltilmesini ve haklarının kendisine iade edildiğini belirten resmi bir kararın verilmesini talep etmiştir.

24. Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi 9 Nisan 2012 tarihinde başvuranın itirazlarını reddetmiştir ve Ankara 12. Ağır Ceza Mahkemesinin gerekçelerini onamıştır. Kararın kesin olduğu belirtilmiştir.

25. Başvuranın İstanbul Ağır Ceza Mahkemesine yaptığı benzer başvurular sırasıyla 5 Temmuz 2012 ve 31 Ağustos 2012 tarihlerinde reddedilmiştir. Bu mahkemeler başvuranın cezasının resmi olarak infazının tamamlanmış olarak kabul edileceği tarihin 11 Temmuz 2013 olduğunu ve bu tarihten sonra başvuranın hakkındaki medeni ve siyasi haklara ilişkin kısıtlamaların 5237 Sayılı Kanun'un 53. maddesi uyarınca kendiliğinden ("*ipsofacto*") kalkacağını tekrar etmişlerdir.

II. BAŞVURUNUN YAPILMASINDAN SONRA MEYDANA GELEN GELİŞMELER

A. İdare mahkemelerinde nezdindeki yargılamalar ve Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru

26. Başvuran, üniversitenin 4 Ekim 2011 tarihli kendisini araştırma görevlisi olarak atamama kararına itiraz ederek Ankara İdare Mahkemesi nezdinde 2 Aralık 2011 tarihinde dava açmıştır. Başvuran başvurusunda, diğerleri arasında, yeni Ceza Kanunu'nun hüküm verme sürecinin

tamamlanmasından uzun süre sonra devam eden bir cezai mahkûmiyetten kaynaklanan ek sonuçların veya kısıtlamaların olabileceği fikrini reddettiğini belirtmiştir. Başvuran bu sebeple, geçmişteki mahkûmiyetine dayanarak, araştırma görevlisi olarak göreve başvurusunun reddedilmesinin, Ceza Kanunu'nda öngörülen ilgili yasal hükümlere ve ceza sistemi reformuna aykırı olduğunu ileri sürmüştür.

27. Ankara İdare Mahkemesi 16 Temmuz 2012 tarihinde, başvuranın Devlet güvenliğine karşı bir suçtan mahkûm edilmesinin, kamu hizmetinde çalışmaya başlamasını engellediğini ve bu nedenle üniversitenin 4 Ekim 2011 tarihli kararının hukuken uygun olduğunu kaydederek 657 sayılı Devlet Memurları Kanun'unun 48(A)(5) maddesine dayanarak davayı reddetmiştir.

28. Başvuranın kararı temyiz etmesinin ardından, Danıştay 22 Haziran 2018 tarihinde, 16 Temmuz 2012 tarihli kararı onamıştır. Ayrıca başvuranın karar düzeltme talebi 27 Aralık 2018 tarihinde reddedilmiştir.

29. Başvuran, diğerlerinin yanı sıra, mahkûmiyeti nedeniyle araştırma görevlisi pozisyonuna atanmamasından dolayı Sözleşme'nin 8. maddesindeki haklarının ihlal edildiğini iddia ederek, Ankara İdare Mahkemesinin kararına karşı Anayasa Mahkemesine başvurmuştur.

30. Başvuran daha sonra Mahkemeye, Anayasa Mahkemesinin 22 Nisan 2019 tarihinde başvurusunu açıkça dayanaktan yoksun olarak kabul edilemez bulduğunu bildirmiştir.

B. Başvuranın haklarının geri verilmesi

31. Başvuran 25 Nisan 2014 tarihinde, ceza süresinin dolduğunu ileri sürerek haklarının geri verilmesi için İstanbul Ağır Ceza Mahkemesine yeniden başvurmuştur.

32. İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi 9 Mayıs 2014 tarihinde, başvuranın talebini kabul etmiş ve kamu hizmetinde çalışma hakkına ilişkin kısıtlamayı kaldırmıştır.

İLGİLİ İÇ HUKUK

I. CEZALARIN İNFAZIYLA İLGİLİ HÜKÜMLERİ

33. Başvuranın cezasının ertelendiği 5 Kasım 2004 tarihinde yürürlükte olan önceki Ceza Muhakemesi Kanunu'nun (1412 sayılı Kanun) 402. maddesinin ilgili kısımları aşağıdaki gibidir:

“Bir mahkûmiyet hükmünün tefsirinde veya tayin olunan cezanın hesabında tereddüt edilir yahut cezanın kısmen veya tamamen infazı lazım gelmeyeceği iddia olunursa bu bapta mahkemeden bir karar istenir.

...

Mahkeme, bir cezanın veya hükmün infazının ertelenmesine veya durdurulmasına karar vermedikçe, bu tür bir talep, cezanın infazını durdurmaz.”

34. Ceza Kanunu'nun 7 § 2 maddesine (eski Ceza Kanunu'nun 2 § 2 maddesi) göre bir suçun işlendiği tarihte ya da sonrasında yasal hükümler arasında farklılıklar olması halinde suçlunun daha lehine olan hükümler uygulanır. Ancak, Ceza Kanunu'nun 7 § 3 maddesine göre, erteleme, koşullu salıverme ve tekerrür hariç olmak üzere, cezaların infazına ilişkin hükümler daha elverişli hükümlerin uygulanabilirliği ilkesine bakılmaksızın derhal uygulanır.

35. 1 Haziran 2005 tarihine kadar yürürlükte olan cezaların infazıyla ilgili 647 sayılı Kanun'un 19. maddesine göre; hapis cezasına çarptırılan mahkûmlar, cezalarının yarısını çektikten sonra iyi halden koşullu salıverilebilirler. Diğer taraftan, 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nu kapsamında hapis cezasına mahkûm edilen mahkûmlar, koşullu salıverilmek

için cezalarının dörtte üçünü çekmesi gerekmektedir (3713 sayılı Kanun’un 17. maddesi).

36. Söz konusu zamanda yürürlükte, olan 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun’un 107. maddesine ilişkin hükümler aşağıda verilmiştir:

“Koşullu salıverilme

...

(2) ... hapis cezalarına mahkûm edilmiş olanlar cezalarının üçte ikisini infaz kurumunda çektikleri takdirde, koşullu salıverilmeden yararlanabilirler.

...

(4) Suç işlemek için örgüt kurmak veya yönetmek ya da örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen suçtan dolayı mahkûmiyet hâlinde; ... süreli hapis cezasına mahkûm edilmiş olanlar cezalarının dörtte üçünü infaz kurumunda çektikleri takdirde, koşullu salı-verilmeden yararlanabilirler.

(6) Koşullu salıverilen hükümlünün tâbi tutulacağı denetim süresi, yukarıdaki fıkralara göre infaz kurumunda geçirilmesi gereken sürenin yarısı kadardır. Ancak süreli hapislerde hakederek tahliye tarihini geçemez.

...

(14) Denetim süresi yükümlülöklere uygun ve iyi hâlli olarak geçirildiğı takdirde, ceza infaz edilmiş sayılır.”

II. MAHKÛMİYET VE BELİRLİ HAKLARDAN MAHRUM EDİLMENİN KANUNİ SONUÇLARI

A. Türk Ceza Kanunu

37. 5237 sayılı Kanun’un 53. maddesinin ilgili hükümleri aşağıdaki gibidir:

“(1) Kişi, kasten işlemiş olduğı suçtan dolayı hapis cezasına mahkûmiyetin kanuni sonucu olarak;

a) Sürekli, süreli veya geçici bir kamu görevinin üstlenilmesinden; bu kapsamda, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliğinden veya Devlet, il, belediye, köy veya bunların denetim ve gözetimi altında bulunan kurum ve kuruluşlarca verilen, atamaya veya seçime tabi bütün memuriyet ve hizmetlerde istihdam edilmekten,

b) Seçme ve seçilme ehliyetinden,

c) Velayet hakkından; vesayet veya kayımlığa ait bir hizmette bulunmaktan,

d) Vakıf, dernek, sendika, şirket, kooperatif ve siyasi parti tüzel kişiliklerinin yöneticisi veya denetçisi olmaktan,

e) Bir kamu kurumunun veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşunun iznine tabi bir meslek veya sanatı, kendi sorumluluğu altında serbest meslek erbabı veya tacir olarak icra etmekten yoksun bırakılır.

(2) Kişi, işlemiş bulunduğu suç dolayısıyla mahkûm olduğu hapis cezasının infazı tamamlanıncaya kadar bu hakları kullanamaz.

(3) Mahkûm olduğu hapis cezası ertelenen veya koşullu salıverilen hükümlünün kendi altsoyu üzerindeki velayet, vesayet ve kayımlık yetkileri açısından yukarıdaki fıkralar hükümleri uygulanmaz. Mahkûm olduğu hapis cezası ertelenen hükümlü hakkında birinci fıkranın (e) bendinde söz konusu edilen hak yoksunluğunun uygulanmamasına karar verilebilir.

...”

38. Ceza Kanununa ilişkin Açıklayıcı Raporu göre, Ceza Kanununun 53. maddesinin gerekçesi şu şekildedir:

“Toplumun kişiye olan güveni, işlediği suç nedeniyle zedelenir. Bu nedenle mahkûmun güven ilişkisini gerektiren bazı hakları kullanması engellenmektedir ... Bu mahrum bırakma süresiz olamaz. Cezalandırmanın gerekçesi, suçlunun işlediği suçtan pişman olmasını ve topluma yeniden kazandırılmasını sağlamak olduğundan, suçun işlenmesi için verilen mahrumiyetler cezanın infazının sonuna kadar devam eder. Böylece kişi, cezasının infazının gereklerine uygun davranacak ve bunu yaptığında da topluma tekrar güvenilir bir insan olduğunu ilan etmiş olacaktır ...”

B. Diğer Statüler

39. Bir yıl veya daha uzun süreli özgürlüğü bağlayıcı bir cezaya mahkûm olan her ergin kısıtlanır (Türk Medeni Kanunu'nun 407. maddesi) ve özgürlüğü bağlayıcı cezaya mahkûmiyet sebebiyle kısıtlı bulunan kişi üzerindeki vesayet, hapis hâlinin sona ermesiyle kendiliğinden ortadan kalkar (Türk Medeni Kanunu'nun 471. maddesi). Belirli suçlar için verilen mahkûmiyet kararları, özellikle özel bir mevzuatta düzenlenen belirli faaliyetlerin yerine getirilmesine ilişkin olarak ek sonuçlar doğurmaktadır. Söz konusu kısıtlamalar, siyasi parti kurma veya siyasi partiye katılma hakkı (2820 sayılı Kanun'un 11 § 2-5 maddesi), il genel meclisi, belediye başkanlığı veya belediye meclisi üyeliği seçimleriyle ilgili uygunluk kriterleri (Anayasanın 76. maddesi, 2839 sayılı Kanun'un 11. maddesi ve 2972 sayılı Kanun'un 9. maddesi) ve kamu çalışanı olabilme (657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 (A) maddesi) veya düzenlenen diğer görevlere getirilme (karşılaştırmız, Avukatlık Kanunun 5. maddesi) ile ilgilidir.

40. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 48(A)(5) maddesinin ilgili kısımları aşağıdaki gibidir:

“Devlet memurluğuna alınacaklarda aşağıdaki genel ve özel şartlar aranır:

A) Genel şartlar:

...

4. Kamu haklarından mahrum bulunmamak,

5. Türk Ceza Kanunu'nun 53. maddesinde belirtilen süreler geçmiş olsa bile ...devletin güvenliğine karşı ...suçlarından mahkum olmamak.”

C. Hakların geri verilmesine ilişkin prosedür

41. 5352 Sayılı Kanun'un 13/A maddesinde siyasi hakların geri verilmesine ilişkin prosedürü ortaya koyan hüküm aşağıdaki gibidir:

“5237 sayılı Türk Ceza Kanunu dışındaki kanunların belli bir suçtan dolayı veya belli bir cezaya mahkûmiyete bağladığı hak yoksunluklarının giderilebilmesi için, yasaklanmış hakların geri verilmesi yoluna gidilebilir. Bunun için; Türk Ceza Kanununun 53 üncü maddesinin beşinci ve altıncı fıkraları saklı kalmak kaydıyla,

a) Mahkûm olunan cezanın infazının tamamlandığı tarihten itibaren üç yıllık bir sürenin geçmiş olması,

b) Kişinin bu süre zarfında yeni bir suç işlememiş olması ve hayatını iyi halli olarak sürdürdüğü hususunda mahkemede bir kanaat oluşması, gerekir.

...

(4) Mahkeme bu husustaki kararını, dosya üzerinde inceleme yaparak ya da Cumhuriyet savcısını ve hükümlüyü dinlemek suretiyle verebilir...”

D. Adli Sicil Kanunu

42. 5352 sayılı Adli Sicil Kanunu, düzenli bir sabıka kaydı ve arşivlenmiş bir sabıka kaydı sağlamaktadır. Cezanın tam olarak infaz edilmesinin ardından, ceza zamanaşımının dolması veya genel af durumunda kişinin sabıka kaydına ilişkin bilgiler arşiv kaydına alınır.

43. Anayasa’nın 76. maddesinin uygulanmasında veya mahkûmiyetin Ceza Kanunu dışındaki kanunlar temelinde belirli hakların sınırlandırılmasını gerektirdiği diğer suçlarda, bir kişinin mahkûmiyeti mahkemenin kişinin haklarının geri verilmesi kararının ardından on beş yıl sonra sabıka kaydından tamamen silinir. Böyle bir kararın bulunmaması halinde ise kişinin adli sicilinin arşivlendiği tarihten otuz yıl sonra tamamen silinir. Diğer mahkûmiyet türlerinde, kişinin mahkûmiyeti sabıka kaydının arşivlendiği tarihten beş yıl sonra sabıka kaydından tamamen silinir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

SÖZLEŞME’NİN 6 § 1 VE 8. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ
İDDİASI HAKKINDA

44. Başvuran, Sözleşme’nin 6 § 1 maddesi kapsamında salıverilme tarihini yanlış hesaplayan ilgili makamlar tarafından yapılan bir hatanın sonuçlarına katlanmak zorunda bırakılmasından ve haklarının geri verilmesine ve ikinci müddetnamenin düzeltilmesine yönelik taleplerini inceleyen mahkemenin bu talepleri reddederken aşırı şekilci bir tutumla karar vermesinden şikâyet etmiştir. Ek olarak başvuran Sözleşme’nin 5 ve 7. maddeleri kapsamında tekrar koşullu salıverilmeye tabi tutulduğu gerekçesiyle ikinci müddetnamenin cezaya sebebiyet vermesinden ve cezasının infazının tam olarak tamamlanmış olduğu kabul edileceği tarihin hukuka aykırı olarak uzamasından şikâyet etmiştir. Başvuran bu bağlamda müddetnamedeki tarihlerin düzeltilmesi talebinin reddedilmesinin özel ve mesleki hayatı üzerinde ciddi etkileri olduğunu ileri sürmüştür.

45. Mahkeme, dava konusu olayların hukuki açıdan vasıflandırılması hususunda uzman olması sebebiyle başvuranın veya Hükümetin bu hususta yapacağı vasıflandırma kendisi için bağlayıcı değildir (bk. *Radomilja ve Diğerleri/Hırvatistan* [BD], no. 37685/10 ve 22768/12, § 126, 20 Mart 2018). Mahkeme, başvuranın ikinci defa hapiste tutulmasından değil, ikinci müddetnamenin yetkililer tarafından özgür olarak geçirdiği 5 Kasım 2004 ile 13 Aralık 2011 arasındaki dönemi tamamen göz ardı ederek hazırlanması hakkında şikâyetle bulunduğu kanaatindedir. Ona göre, bu süre koşullu salıverilme süresi olarak sayılmalıydı. Başvuran mahkemelerin ikinci müddetnameye şekilci olarak dayanmalarından dolayı haklarını iade etmeme kararı nedeniyle özel ve profesyonel hayatında zarar gördüğünü ileri sürmüştür. Mahkeme, başvuranın Sözleşme’nin 5, 6 ve 7. maddeleri kapsamında yapmış olduğu şikâyetlerin hükümleri aşağıda yer alan

Sözleşme'nin 6 § 1 ve 8. maddeleri kapsamında değerlendirilmesi gerektiği kanaatindedir.

Bu kararların ilgili kısımları aşağıdaki gibidir:

Madde 6 § 1

“Herkes davasının, medeni hak ve yükümlülükleriyle ilgili uyuşmazlıklar ...konusunda karar verecek olan, ... bir mahkeme tarafından, adil bir şekilde ...görülmesini isteme hakkına sahiptir ...”

Madde 8

“1. Herkes özel ...hayatına saygı gösterilmesi hakkına sahiptir...

2. Bu hakkın kullanılmasına bir kamu makamının müdahalesi, ancak müdahalenin yasayla öngörülmüş ve demokratik bir toplumda ulusal güvenlik, kamu güvenliği, ülkenin ekonomik refahı, düzenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli bir tedbir olması durumunda söz konusu olabilir.”

A. Kabul Edilebilirlik Hakkında

1. Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi kapsamında konu ile bağdaşma

(a) Tarafların Beyanları

46. Hükümet, 6. maddenin kesinleşen bir mahkûmiyetin ardından cezaların infazına yönelik yargılamalarda uygulanmayacağına dair Mahkemenin *Aldrian/Avusturya*, (no. 16266/90, 7 Mayıs 1990 tarihli Komisyon kararı, Kararlar ve Raporlar (DR) 65, p. 337) ve *Montcornet de Caumont/Fransa* ((k.k.), no. 59290/00, AİHM 2003-VII) davalarındaki tespitlerine dayanarak, başvuranın haklarının geri verilmesi talebinin ilgili olduğu kadarıyla hapis cezasının infazına ilişkin bir prosedürle ilgili olduğunu ve Sözleşme'nin 6. maddesinin başvuranın talebine ilişkin Ankara Ağır Ceza Mahkemesi nezdinde olan davalara uygulanamaz olduğunu ileri sürmüştür. Hükümet bu yargılamaların Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi

uyarınca “medeni hak ve yükümlülükler” veya “cezaî suçlamalara yönelik karar verilmesi” konusundaki bir uyuşmazlıkla ilgili olmadığını, bir cezanın infazıyla ilgili bir husus olduğunu ileri sürmüştür.

47. Başvuran bu iddiaya itiraz etmiştir.

(b) Mahkemenin değerlendirmesi

48. Mahkeme geçici salıverilme taleplerinin veya hapis cezasının infaz şekline ilişkin konuların incelenmesinin Sözleşme’nin 6 § 1 maddesinin kapsamına girmediğini yinelemektedir. Bu talepler, bu hüküm kapsamında “cezaî suçlamalara yönelik” karar verilmesi ve “medeni hak ve yükümlülüklerin” belirlenmesi ile ilgili değildir (bk., diğerlerinin yanı sıra, yukarıda anılan *Aldrian ve Montcornet de Caumont*, ve *Dybek/Arnavutluk*, no. 41153/06, § 55, 18 Aralık 2007). Mahkeme ayrıca, Sözleşme’nin, koşullu salıverilme veya belirli bir ceza sistemine göre hapis cezasına çarptırılma hakkını garanti etmediğini gözlemlemektedir (bk. yukarıda anılan *Dybeku*, § 55 ve *Aydın/Türkiye* (k.k.), no. 41954/98, 14 Eylül 2000).

49. Bu kapsamda Mahkeme, 6. maddedeki “medeni” kavramının kapsamının uyuşmazlığın mevcut konusuyla sınırlı olmadığını kaydetmektedir. Bunun yerine, Mahkeme, kapsamlı bir yaklaşım geliştirmiştir. Buna göre, “medeni” hukuk yönü, ilk başta medeni hakkı ilgilendirmedeği görünen ancak bir bireye ait özel maddi veya manevi hakka ilişkin olarak doğrudan ve önemli etkileri olabilecek olan davaları kapsamıştır. Bu yaklaşım yoluyla 6. maddenin medeni kolu, iç hukukta kamu hukuku ihtilafları olarak sınıflandırılmış olabilecek olan çeşitli ihtilaflara uygulanmıştır (bk. diğer kararların yanı sıra, *Denisov/Ukrayna* [BD], no. 76639/11, § 51, 25 Eylül 2018).

Adli sicil ve özellikle, somut ihtilafın konusu ile karşılaştırılabilir olan, mahkûmiyetin sabıka kaydına işlenmemesine ilişkin ihtilaflarla ilgili olarak, Mahkeme, 6. maddenin medeni kolu kapsamında uygulanabilir olduğuna

karar vermektedir (bk. *Alexandre/Portekiz*, no. 33197/09, §§ 54-55, 20 Kasım 2012).

50. Mahkeme somut davada, başvuranın Ankara Ağır Ceza Mahkemesinde açtığı davanın koşullu salıverilme talebi, hapis cezasının infaz şekli veya af ile ilgili olmadığını kaydetmektedir. Nitekim bu yargılamalarda gündeme getirilen mesele, kamu hizmetine girmek veya çalışmak gibi başvuranın mahkûmiyeti nedeniyle mahrum kaldığı belirli hakların geri verilmesine ilişkin koşulların karşılanıp karşılanmadığıydı. Mahkeme yeni Ceza Kanunu'nun yürürlüğe girmesinin ardından başvuranın cezasının revize edilmesinden sonra başvuranın önceki cezasının bir parçası olan kamu hizmetine girme hakkına ilişkin ömür boyu süren yasağın yalnızca revize edilen cezası süresince, yani altı yıl üç ay, sürececek bir kısıtlamaya dönüştürülmüş olduğunu hatırlatmıştır (bk. yukarıda 6 ile 12. paragraf). Bunun sebebi ise ceza infaz edildikten sonra devam eden bir mahkûmiyetin tali sonuçları fikrinin yeni Ceza Kanunu'nda kabul edilmemesidir. Bu yeni hukuk politikasını Ceza Kanunu dışındaki diğer yasal hükümlerle uyumlu hale getirmek için eski hükümlüler, 5352 sayılı Kanun'un 13/A maddesi uyarınca kısıtlanmış haklarının iade edilmesini talep etme hakkına sahiptir. Bu nedenle, hakların geri verilmesine ilişkin ihtilaflı yargılamanın sonucunun, başvuranın kamu hizmetine alınmaya uygunluğu ve düzenlenmiş serbest meslek erbabı olarak icra etme kabiliyeti de dâhil olmak üzere, geniş bir hak veya ayrıcalık yelpazesinden yararlanması üzerinde doğrudan bir etkisi olduğuna dair çok az şüphe olabilir. Ayrıca, bu yargılamalar kişinin arşivlenen sabıka kaydının silineceği tarih için de belirleyiciydi çünkü eski bir mahkûmun medeni ve siyasi haklarının geri verilmesine ilişkin resmi bir karar olması durumunda, sabıka kaydı, cezasının tamamen çekildiği tarihten itibaren otuz yıl yerine, bu karardan on beş yıl sonra silinecekti. Dolayısıyla, somut dava, söz konusu yargılamalar başvuranın medeni haklarına ilişkin bir anlaşmazlıkla

ilgilidir (bk. bu davaya uygulanabildiği ölçüde, yukarıda anılan *Alexandre*, §§ 54 ve 55).

51. Yukarıdaki değerlendirmeler ışığında Mahkeme, Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinin medeni yönünün başvuru konu olan yargılamalara uygulanabileceğini tespit etmektedir. Sonuç olarak, Hükümetin başvuranın şikâyetinin konu bakımından bağdaşmadığına dair itirazı reddedilmelidir.

52. Mahkeme, bir önceki paragrafta vardığı sonucu göz önünde bulundurarak, Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinin ceza hukuku yönünün somut davada Ankara Ağır Ceza Mahkemesi nezdindeki yargılamalara uygulanabilir olup olmadığını belirlemeyi gerekli bulmamıştır (bk. *Užkauskas/Litvanya*, no. 16965/04, § 40, 6 Temmuz 2010).

2. Sözleşmenin 8. maddesi kapsamında konu ile bağdaşma

53. Mahkeme, iki tarafında Sözleşme'nin 8. maddesinin dava konusu olaylara konu bakımından uygulanabilirliği konusunda itirazda bulunmadığını kaydetmektedir. Mahkeme aynı zamanda yargı yetkisinin kapsamının, belirli bir davadaki tarafların beyanları tarafından değil, Sözleşme'nin kendisi, özellikle 32. madde tarafından belirlendiğini yinelemektedir. Sonuç olarak, sadece bağdaşmazlık itirazının yokluğu bu yargı yetkisini genişletemez. Aksi takdirde bu, davalı bir Devletin itiraz hakkından feragat etmesi veya uyuşmazlık itirazında bulunmayı ihmal etmesi durumunda, Mahkemenin, Sözleşme tarafından garanti edilmeyen bir hakka ilişkin olarak bu Devlete karşı yapılan bir şikâyetin esası hakkında karar vermesi gerektiği anlamına gelir. Dolayısıyla, Mahkeme, kendisine getirilen herhangi bir davada yargı yetkisine sahip olduğundan emin olmalıdır ve bu nedenle, bu konuda herhangi bir itirazda bulunulmasa bile yargılamanın her aşamasında yargı yetkisi sorununu incelemek zorundadır (bk. *J.B. ve Diğerleri/Macaristan* (k.k.), no. 45434/12 ve diğer iki başvuru, § 123, 27 Kasım 2018 ve buradaki diğer atıflar ile birlikte).

54. İlk olarak, Mahkeme, kişinin cezai bir suç işlemek gibi kendi eylemlerinin öngörülebilir bir sonucu olarak itibar kaybına uğraması gibi bir konuda 8. madde ileri sürülerek şikayette bulunulamayacağını yinelemektedir (*Sidabras ve Džiautas/Litvanya*, no. 55480/00 ve 59330/00, § 49, AİHM 2004-VIII ve *Gillberg/İsveç* [BD], no. 41723/06, § 67, 3 Nisan 2012). Bu kural, itibar kaybıyla sınırlı olmayıp, bir şahsın cezai suç işleme eyleminin öngörülür bir sonucu olabilecek kişisel, sosyal, psikolojik ve ekonomik bakımdan gördüğü zararın tek başına, özel hayata saygı hakkına yapılmış bir müdahalenin mevcut olduğunu öne süren bir şikâyetle bulunmak için ceza mahkûmiyetinin kendi başına dayanak olarak kullanılması şeklinde şikâyetle bulunmak için kullanılamaz (bk. yukarıda anılan *Gillberg*, § 68 ve *Evers/Almanya*, no. 17895/14, § 55, 28 Mayıs 2020). Bu nedenle, Mahkeme ilk olarak *Gillberg* davasında sabitleşmiş ilkelerin başvuranın şikâyetlerini Sözleşme'nin 8. maddesinin kapsamı dışında bırakıp bırakmadığını belirlemelidir (yukarıda anılan *Denisov*'da atıfta bulunulan *Gillberg* ilkesi, § 121). Mahkeme bu ilkeye göre; hakkında şikâyetle bulunulan olumsuz etki, kanuna aykırı bir eylemi işleyen başvuran tarafından öngörülebilir sonucu ile sınırlı ise Sözleşme'nin 8. maddesi kapsamında bu olumsuz sonuçların özel hayatı etkilediği şeklinde bir iddianın öne sürülemeyeceğini hatırlatmaktadır (aynı kararda, § 121). Her halükarda, somut davada başvuran, yerel mahkemelerin hakların geri verilmesi davalarındaki kararlarının öngörülebilir olmadığını çünkü kendi görüşüne göre, ikinci müddetnameyi düzeltmeyerek, kendisini hukuka aykırı bir şekilde koşullu salıverme sistemine geri döndürdüğünü ve bu nedenle başvuranın haklarının geri gelmesinden yararlanmasını engellediğini iddia etmiştir. Bu şartlar altında somut dava *Gillberg* davasından farklı olup Mahkeme aynı yaklaşımı bu davada benimseyemez.

55. Ek olarak Mahkeme, başvuranın mahkûmiyetinin yeni Ceza Kanunu ışığında incelenmesinin ardından, itibar kaybının geçici olarak kamu hizmetinde istihdam edilmesini engellediğini ve Ceza Kanunu'nun 53.

maddesinde belirtilen bazı medeni ve siyasi haklardan yararlanmasını kısıtladığını gözlemlemektedir (bk. bu davaya uygulanabildiği ölçüde, *Linkevičienė ve Diğerleri/Litvanya* (k.k.), no. 33556/07 ve 2 diğer başvuru, § 109, 20 Haziran 2017). Başvuran, mahkûmiyetinin ardından uygulanan tali kısıtlamalarının sivil ölüm anlamına geldiğini ileri sürmüştür. Başvuran, şikâyetini kamu hizmetinde çalışmaya uygunluğu ile sınırlandırmış ve araştırma görevlisi görevine atanmasının reddedildiğine ilişkin örneğini sunmuştur. Bu yüzden Mahkeme iş ilişkisine ilişkin ihtilaflar bağlamında 8. maddenin uygulanabilirliği konusundaki incelemesini sürdürmelidir.

56. Bu bağlamda, 8. maddenin genel bir çalışma hakkı, kamu görevine erişim hakkı (bk. *Vogt/Almanya*, 26 Eylül 1995, § 43, Seri A no. 323; *Vilho Eskelinen ve Diğerleri/Finlandiya* [BD], no. 63235/00, § 57, AİHM 2007-II; ve *Emel Boyraz/Türkiye*, no. 61960/08, § 41, 2 Aralık 2014) veya belirli bir meslek seçme hakkı (bk. *Thlimmenos/Yunanistan* [BD], no. 34369/97, § 41, AİHM 2000-IV ve *Naidin / Romanya*, no. 38162/07, § 31, 21 Ekim 2014) öngörmemesine karşın, “özel hayat” kavramı, geniş bir kavram olarak alındığında, mesleki nitelikteki veya iş niteliğindeki faaliyetleri kapsam dışında bırakmamaktadır. *Sidabras ve Džiautas* (yukarıda anılan §§ 46-47) davasında, Mahkeme, *Vogt* ve *Thlimmenos* davalarındaki yaklaşımına karşın, davada söz konusu olan eski KGB ajanlarının özel sektörde işe alınmasına yönelik geniş kapsamlı yasağın, 8. maddeyi içerecek şekilde “özel hayatı” etkilediği sonucuna varmıştır. Mahkeme bu bağlamda, yasağın kendileri için geçimlerini sağlamak açısından ciddi zorluklar yarattığını, özel hayatlarının keyfini çıkarmaları üzerinde bariz yansımaları olduğunu ve yasağın neden olduğu aleniliğin ve kendilerine uygulanmasının kendilerinin sürekli mahcup duruma düşmelerine neden olduğunu ve dış dünyayla ilişkilerini geliştirmesini engellemiş olduğunu kaydetmiştir (§§ 48-49). Benzer şekilde, *Albanese/İtalya* (no. 77924/01, § 54, 23 Mart 2006) davasında, Mahkeme, başvuranın iflasının bir sonucu olarak faaliyetlerine getirilen bir takım

sınırlamaların, dış dünyayla ilişkilerini geliştirmesini etkilediğini ve buna göre 8. maddenin devreye girdiği sonucuna varmıştır. Aynı şekilde, Mahkeme başvuranın adının iflas siciline kaydedilmesinin, başvuranın mesleki faaliyetlerini ve medeni haklarını kullanmasına ilişkin bir dizi yasal kısıtlamayı beraberinde getirdiği *Campagnano/İtalya* (no. 77955/01, 23 Mart 2006) davasında da benzer bir yaklaşımı benimsemiştir. Dolayısıyla, bu husus başvuranın dış dünya ile ilişkilerini geliştirme olanağını etkilemiş olup özel hayat kapsamına girmiştir (ayrıca bk., *D.M.T. ve D.K.I./Bulgaristan*, no. 29476/06, § 103, 24 Temmuz 2012). Başvuranın yasadışı bir örgütle bağın sürdürülmesine ilişkin iş sözleşmenin feshedilmesini öngören bir kanun hükmünde kararname temelinde işten çıkarılmasına ilişkin *Pişkin/Türkiye* (no. 33399/18, §§ 186-188, 15 Aralık 2020) davasında, Mahkeme, başvuranın bu gerekçelerle işten çıkarılmasının kendisini “terörist” olarak damgalama etkisine sahip olduğu ve hiçbir işverenin kendisine iş teklif etmeye cesaret edemediği yönündeki iddiasına önem vererek, 8. maddenin uygulanabilir olduğuna karar vermiştir.

Bunun aksine, *Calmanovici/Romanya*, (no. 42250/02, §§ 137-139, 1 Temmuz 2008) davasında, Mahkeme, başvuranın polis memuru olarak görevinden geçici olarak uzaklaştırılmasına ilişkin 8. madde kapsamındaki şikâyetinin konu bakımından Sözleşme hükümleriyle bağdaşmadığına karar vermiştir. Mahkeme, diğer hususların yanı sıra, başvuranın özel sektörde iş bulmasını engellendiğini iddia etmediğini ve bu nedenle yukarıda anılan *Sidabras ve Džiautas* davasındaki kararından ayrı tutmuş olduğunu gözlemlemiştir (bk. *Misick/Birleşik Krallık* (k.k.), no. 10781/10, § 25, 16 Ekim 2012). Benzer bir kabul edilemezlik sonucuna varılan *Briani/İtalya* ((k.k.), no. 33756/09, 9 Eylül 2014) davasında, Mahkeme, kamu hizmetinde terfi almanın imkânsızlığının, durumun işe girmeye dair genel bir yasaktan önemli ölçüde farklı olması nedeniyle, 8. maddenin uygulanabilirliğini tetiklemediği kanaatine varmıştır (aynı kararda, § 24).

57. Buna ek olarak, Mahkeme, Büyük Dairenin iş ilişkilerine ilişkin uyuşmazlık bağlamında, 8. madde şikâyetlerini içeren davaların “özel hayat” kapsamına girip girmediğini incelerken kullandığı iki farklı yaklaşımı özetlediği *Denisov/Ukrayna* (yukarıda anılan, §§ 103-114) davasına atıfta bulunmaktadır. Söz konusu dava özellikle, Mahkemenin ihtilaf konusu tedbir altında yatan sebeplerde bir özel hayata ilişkin husus olup olmadığını incelediği gerekçe temelli yaklaşım ile Mahkemenin ihtilaf konusu tedbirin kişinin özel hayatına etkilerini analiz ettiği sonuç temelli yaklaşım arasında ayırım yapmaktadır. İkinci yaklaşımın kullanılması halinde, ciddiyet eşiği çok büyük bir önem kazanır ve başvuranın kendi durumunda eşiğe ulaşıldığını ikna edici bir şekilde göstermesi gerekir. Mahkeme, söz konusu tedbirin sonuçlarının çok ciddi olması ve başvuranın özel hayatını önemli derecede etkilemesi halinde ancak Sözleşme’nin 8. maddesinin konu bakımından bağdaşması durumunda uygulanabilir olduğunu kabul edecektir (aynı kararda, § 116).

58. Mahkeme, farklı düzenleyici bağlamlarda iddia edilen ihlallerin ciddiyeti ve şiddetini değerlendirmek için kriterler belirlemiştir. Başvuranın mağdur kaldığı zarar söz konusu tedbirin alınmasından önceki hayatı ile sonraki hayatı arasındaki karşılaştırmanın yapılması ile tespit edilir. Ek olarak, Mahkeme, iş ilişkisi ile ilgili davalarda bir tedbirin yol açtığı sonuçların ciddiyeti değerlendirilirken bu davanın kendi nesnel şartlarına karşı olarak başvuran tarafından iddia edilen öznel bakış açılarını da göz önünde bulundurmanın uygun olacağı kanaatindedir. Bu değerlendirme, iddia edilen tedbirin yol açtığı maddi ve maddi olmayan etkilerin ikisini de kapsayacaktır. Ancak, başvuran söz konusu tedbir ile açık bir nedensellik bağı olması kaydıyla mağdur olduğu zararın niteliğini ve kapsamını belirtmekle ve ispat etmek ile yükümlüdür. (aynı kararda, § 117).

59. Somut davanın koşullarına dönüldüğünde Mahkeme, başvuranın mahkûmiyetinin henüz bitmemiş olması nedeniyle yerel mahkemelerin haklarını geri vermeyi reddetmesinden ve bu kararın kamu hizmetindeki

çalışma beklentileri ve özellikle bir devlet üniversitesinde araştırma görevlisi olarak görev alma şansı üzerindeki olumsuz sonuçlarından şikâyet ettiğini hatırlatmaktadır. Başvuranın şikâyeti göz önünde bulundurulduğunda, Mahkeme somut davada sonuç temelli yaklaşımı benimsemesinin gerekli olduğunu belirtmektedir.

60. Başvuran, yerel mahkemelerin haklarının geri verilmesi talebini reddetme kararının bir sonucu olarak, adaylığının üniversitedeki atama makamları tarafından reddedildiğini iddia etmiştir. Başvurana göre, davaya konu olan yerel mahkeme kararının, mesleki arzularını ve topluma yeniden kazandırılmasını önemli ölçüde etkilemiştir. Mahkeme, yerel mahkemelerin davaya konu olan kararının sonucunun 6 § 1 maddesinin medeni başlığı altında (bk. yukarıda 50. paragraf) uygulanabilirliği açısından belirleyici olduğunu zaten değerlendirdiğini, ancak bu sonucun konuyu otomatik olarak Sözleşmenin 8. maddesi kapsamına sokmadığını belirtmektedir. Mahkeme ayrıca, Sözleşme'nin kamu hizmetine alınma hakkını garanti etmediğini yinelemektedir. Ek olarak başvuran, özel sektörde iş bulamadığını veya haklarının geri verilmemesi nedeniyle herhangi bir zorluk veya önyargıyla karşılaştığını iddia etmemiştir ve bu hususta dava dosyasında herhangi bir belirti bulunmamaktadır (bk. bu duruma zıt olan ve yukarıda anılan *Pişkin* § 186). Mahkeme ayrıca, başvuranın belirli bir mesleği icra etmesinin engellenmediğini kaydetmektedir. Bu unsurların bulunmaması göz önünde bulundurulduğunda, yerel mahkemelerin haklarını geri vermeyi reddetme kararının, başvuranın mesleki hayatını kurma ve sürdürme olanaklarını sonuç temelli yaklaşım kapsamında gerekli görüldüğü ölçüde etkilediği söylenemez.

61. Sonuç olarak Mahkeme, başvuranın davasının özel koşullarında, Sözleşme'nin 8. maddesi kapsamında çeşitli hususlara yol açacak gerekli ciddiyet eşiğine ulaşılmadığı kanaatindedir.

62. Dolayısıyla Mahkeme, başvuranın şikâyetinin Sözleşme ile konu yönünden bağdaşmadığı gerekçesiyle 35 §§ 3 (a) ve 4 maddesi uyarınca reddedilmesi gerektiğikanaatine varmaktadır.

3. İç hukuk yollarının tüketilmesi

(a) Tarafların Beyanları

63. Hükümet, idare mahkemeleri nezdinde yapılan yargılamalara ve başvuranın daha sonra araştırma görevlisi kadrosuna atanmasının reddiyle ilgili olarak Anayasa Mahkemesine yaptığı başvuruya atıfta bulunarak, başvuranın şikâyetinin iç hukuk yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez bulunması gerektiğini ileri sürmüştür.

64. Başvuran, Mahkemeye yaptığı şikâyetin, ilgili makamların koşullu salıverilme tarihini kendi aleyhine yanlış hesaplamasını göz ardı ederek, haklarının geri verilmesi talebini reddeden Ankara Ağır Ceza Mahkemesindeki yargılamalarla ilgili olduğunu ileri sürmüştür. Bu yargılamalar Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru hakkının kullanılabilir olmasından önce Ankara Ağır Ceza Mahkemesi kararıyla 9 Nisan 2012 tarihli kararıyla kesinleşmiştir. Başvuran ayrıca, araştırma görevlisi pozisyonu için başvurusunun reddedilmesinin ve idari mahkemeler ile Anayasa Mahkemesi nezdindeki yargılamaların mevcut başvurusunun konusu olmadığını belirtmiştir.

(b) Mahkemenin değerlendirmesi

65. Mahkeme, iç hukuk yollarının tüketilmesi kuralının amacının, Sözleşmeye Taraf Devletlere, gerçekleştirdikleri ileri sürülen ihlallerle ilgili Mahkemeye başvuruda bulunulmadan önce, önleme veya düzeltme fırsatı vermek olduğunu yinelemiştir (bk., diğer kararlar arasında, *Paksas/Litvanya* [BD], no. 34932/04, § 75, AİHM 2011 (alıntılar)). Ancak başvuranlar sadece, ilgili zamanda teoride ve pratikte mevcut ve erişilebilir olan, şikâyetleri bakımından telafi kabiliyetini haiz olan ve makul bir başarı

şansı sunan iç hukuk yollarını tüketmeleri gerekmektedir (aynı karar ve *Sejdovic/İtalya* [BD], no. 56581/00, § 46, AİHM 2006-II).

66. Mahkeme somut davadaki başvuranın Ağır Ceza Mahkemesinin 19 Mart 2012 tarihli kararında haklarının geri verilmesi talebine ilişkin değerlendirmesinin aşırı şekilci olduğu iddiasıyla şikâyetle bulunduğunu kaydetmektedir. İlgili tarihte karara karşı mevcut olan tek hukuk yolu Ağır Ceza Mahkemesinin farklı bir dairesine yapılan itirazdı ve başvuran bu hukuk yolunu kullanmıştır. Bu nedenle, başvurusunun bu kısmı iç hukuk yollarının tüketilmemesi sebebiyle kabul edilemez olarak değerlendirilemez ve bu doğrultuda, Hükümetin itirazı reddedilmelidir. Başvuranın daha sonra idare mahkemelerine ve ardından Anayasa Mahkemesine yaptığı başvurusu kesin olarak Üniversitenin onu araştırma görevlisi olarak atamamasına ilişkin 4 Ekim 2011 tarihli kararıyla ilgiliydi ve bu nedenle somut başvurunun amacından farklı bir amaç izlemiştir. Her halükarda, ikinci müddetnamedeki tarihler düzeltilmediği sürece, idari mahkeme yargılamalarından başarılı bir sonuç beklenemez. Dolayısıyla, Hükümetin, Sözleşme'nin 6. maddesi kapsamında iç hukuk yollarının tüketilmesine yönelik itirazının reddedilmesi gerekmektedir.

4. *Mağdur statüsü*

67. İkinci müddetnamede de belirtildiği üzere yasal serbest bırakılma tarihi olan 11 Temmuz 2013 ile İstanbul Ağır Ceza Mahkemesinin başvurucunun haklarını geri veren 9 Mayıs 2014 tarihli kararına dayanarak, Hükümet başvuranın iddia edilen Sözleşme ihlalinin mağduru olduğunu iddia edemeyeceğini öne sürmüştür.

68. Başvuran, bu hususta görüş bildirmemiştir.

69. Mahkeme, ulusal makamların ya açıkça ya da özü itibarıyla Sözleşme ihlalinin kabul edip telafi etmedikçe, başvuranın lehindeki karar veya tedbirler ilke olarak onu “mağdur” statüsünden çıkarmak için yeterli olmadığını yinelemektedir (ana ilkeler için bk., *Scordino/İtalya* (no. 1)

[BD], no. 36813/97, §§ 178-213, AİHM 2006-V ve *Cocchiarella/İtalya* [BD], no. 64886/01, §§ 69-98, AİHM 2006 V).

70. Mahkeme, başvuranın başvurusunu, yerel mahkemelerin ikinci müddetnamede belirtilen tarihlere dayanarak medeni haklarının geri verilmesi talebini reddetmesinden sonra yaptığını gözlemlemektedir. Sonrasında İstanbul Ağır Ceza Mahkemesinin başvuranın haklarını 9 Mayıs 2014 tarihinde geri verdiği doğrudur ancak bu karar, haklarının geri verilmesi için uygunluğun hesaplanmasına ilişkin olarak yerel mahkemeler tarafından yapılan önceki değerlendirmelerin aşırı düzeyde şekilci olduğunu açıkça veya örtülü olarak kabul etmemiştir. Ayrıca, son karara ilişkin tazminat sağlanabileceği konusunda herhangi bir göstergenin olmaması dolayısıyla, başvuran kendisi tarafından iddia edilen Sözleşme ihlalinin mağduru olduğunu iddia edebilir (bk. bu davaya uygulanabildiği ölçüde, *Murray/Hollanda* [BD], no. 10511/10, § 84, 26 Nisan 2016). Dolayısıyla, başvuran Sözleşme'nin 34. maddesi uyarınca, hala Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinin ihlalinin "mağduru" olduğunu iddia edebilir. Bu nedenle Hükümetin bu konudaki itirazı reddedilmelidir.

5. Kabul edilebilirlik hakkında sonuç

71. Mahkeme, başvuranın Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi kapsamındaki şikâyetinin, Sözleşme'nin 35 § 3 maddesi anlamında açıkça dayanaktan yoksun olmadığı kanısındadır. Mahkeme, ayrıca, başvurunun kabul edilemez olduğuna ilişkin başka bir gerekçe bulunmadığını kaydetmektedir. Dolayısıyla, söz konusu şikâyetin kabul edilebilir olduğu beyan edilmelidir.

B. Esas Hakkında

1. Tarafların Beyanları

72. Başvuran ikinci defa hapsedilmesinin yetkililerin yaptığı bir hatanın sonucu olduğunu ileri sürmüştür. Yetkililer – 5 Kasım 2004 tarihindeki ilk

tahliyesini ve art arda yedi yıllık iyi halini göz ardı ederek – başvuranın koşullu salıverilme tarihini 18 Aralık 2011 olarak belirten ikinci müddetnameyi hazırlayarak başvuranın durumunu daha da kötüleştirmiş ve bu nedenle başvuranın cezasının tam olarak infaz edildiğinin kabul edileceği tarihi haksız bir şekilde bir yıl altı ay 25 gün daha ertelemişlerdir. İkinci müddetnamede belirtilen tarihlerin başvuranın medeni haklarının sınırlandırılmasında doğrudan bir sonucu olmuştur. Haklarının geri verilmesine dair yerel yargılamalarda, Ankara Ağır Ceza Mahkemesi başvuranın durumunun gerçeklerini değerlendirmemiş ve onun cezasının infaz edilmiş sayılacağı tarihe dair şekilci bir yaklaşım benimsemiştir. Başvuran bu nedenle, yerel mahkemelerin medeni haklarının geri verilmesine ilişkin aşırı şekilci yaklaşımını göz önüne alarak, mahkemeye erişiminin reddedildiğine kanaat getirmiştir.

73. Hükümet, başvuranın davaya ilişkin yorumuna katılmamıştır. Hükümet müddetnamelerin ancak nihai bir mahkûmiyet kararı doğrultusunda verilen hapis cezalarıyla ilgili olarak hazırlanabileceğini açıklamıştır. Dolayısıyla Hükümet başvuranın davasında birinci ve ikinci müddetnamelerde herhangi bir hata bulunmadığını iddia etmiştir. Bu itibarla, birinci müddetname, 8 Temmuz 2002 tarihinde başvuranın mahkûmiyetinin kesinleşmesi sonucunda hazırlanmış ve bu müddetnamede koşullu salıverilme tarihi 3 Eylül 2007, bihakkın tahliye tarihi ise 2 Eylül 2012 olarak belirtilmiştir (bk. yukarıda 7. paragraf). Hükümet, başvuranın açıklamasının aksine, başvuranın 5 Kasım 2004 tarihinde koşullu salıverilmediğini ancak Ağır Ceza Mahkemesinin Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 402. maddesi uyarınca yeni Ceza Kanunu’ndaki daha hafif cezalar temelinde başvuranın cezasının infazına indirim olasılığı düşüncesiyle hapis cezasının infazının ertelenmesine karar vermesi nedeniyle salıverildiğini ileri sürmüştür. Yeni Ceza Kanunu’nun yürürlüğe girmesinden sonra ve Ağır Ceza Mahkemesindeki uyarlama yargılamaları sonucunda başvuranın cezası yeniden hesaplanmıştır. Dolayısıyla, uyarlama

yargılamalarındaki karara ve altı yıl üç aylık cezanın indirilmesine dayanarak, Cumhuriyet savcısı başvuranın koşullu salıverilmeye hak kazanabilmesi için çekmesi gereken asgari süreyi 1710 gün olarak yeniden hesaplamıştır. Ancak başvuran, cezasının infazının ertelenmesi kararı uyarınca serbest bırakıldığında, sadece 1705 gün cezasını infaz etmiştir. Dolayısıyla, Hükümet beş günlük farkın hata olmadığını ancak başvuranın cezasının tam olarak tespitin, cezasının infazının ertelenmesi sırasında değil de uyarlama yargılamalarında yapılmasının bir sonucu olduğunu ileri sürmüştür. Hükümet bu kapsamda, başvuranın cezasının infazını durdurma kararının koşullu salıverilme süresi ve bihakkın tahliye tarihi ile ilgili süreyi durdurmuş olduğunu ileri sürmüştür. Hükümet ayrıca, hapis cezasının, başvuranın koşullu salıverilmesine uygun daha kısa süreli bir cezanın uygulanması için uyarlama yargılamaları sırasında hesaplanması durumunda, başvuranın cezasının infazının ertelenmesi kararının, onun özgürlük hakkına saygı gösterilmesi amacıyla talebi üzerine verildiğini ileri sürmüştür.

2. Mahkemenin değerlendirmesi

74. Mahkeme, Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinin herkesin bir mahkeme veya yargı yeri önünde medeni hak ve yükümlülüklerle ilişkin olarak herhangi bir talepte bulunma hakkını güvence altına aldığını yinelemektedir. Bu şekilde, Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi “mahkeme hakkını” düzenlemektedir. Mahkemeye erişim hakkı yani hukukla ilgili konulara ilişkin olarak mahkeme önünde dava açma hakkı ise mahkeme hakkının sadece bir yönünü oluşturmaktadır (*bk., diğer kararlar arasında, Golder/Birleşik Krallık, 21 Şubat 1975, § 36, Seri A no.18 ve Baka/Macaristan [BD], no. 20261/12, § 120, 23 Haziran 2016*). Adil yargılanma hakkı “yargı yerine (tribunala)” taraflar tarafından sunulan iddiaları, görüşleri ve delilleri ilgili olup olmadıklarına ilişkin değerlendirmesine halel getirmeksizin düzgün bir şekilde inceleme

yükümlülüğünü vermektedir (bk., örneğin, *Perez/Fransa* [BD], no. 47287/99, § 80, AİHM 2004-I).

75. Mahkeme, Sözleşme kapsamında korunan hak ve özgürlükleri ihlal etmedikleri sürece, örneğin bu hataların Sözleşme'nin 6. maddesini ihlal eden “haksızlık” oluşturduğu söylenebilecek durumlarda, ulusal mahkemelerin yaptığı iddia edilen maddi veya hukuki hataları ele almak kendisinin görevi olmadığını yinelemektedir (bk., örneğin, *GarcíaRuiz/İspanya* [BD], no. 30544/96, § 28, AİHM 1999-I ve *Perez/Fransa* § 82). Mahkeme, dördüncü derece bir mahkeme olarak hareket etmemelidir. Bu nedenle, Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi uyarınca bulgular keyfi ya da açıkça dayanaktan yoksun olmadığı sürece ulusal mahkemelerin bu husustaki değerlendirmelerini sorgulamayacaktır (bk., örneğin, *Dulaurans/Fransa*, no. 34553/97, §§ 33-34 ve 38, 21 Mart 2000; *Khamidov/Rusya*, no. 72118/01, § 170, 15 Kasım 2007; *Andelković/Sırbistan* no. 1401/08, § 24, 9 Nisan 2013 ve *Bochan/Ukrayna* (no. 2) [BD], no. 22251/08, §§ 64-65, AİHM 2015). Ulusal mahkemece yapılan maddi ya da hukuki hatanın “açık hata” olarak tanımlanabilecek ölçüde bariz - diğer bir deyişle makul davranan hiç bir mahkemenin hiç bir zaman yapamayacağı - bir hata olması adil bir yargılamayı kesintiye uğratabilecek nitelikte olabilir (aynı kararda § 62).

76. Bu itibarla, Mahkeme, *Dulaurans* kararında, adil yargılanma hakkının ihlal edildiğine hükmetmiştir, zira Fransız Yargıtayı başvuranın temyiz başvurusunu kabul edilemez bularak reddettiği ihtilafa konu karara sadece “une erreur manifeste d'appréciation” (“açık bir değerlendirme hatası”) sonucunda ulaşmıştır (bk., yukarıda anılan *Dulaurans*, § 38). *Khamidov* kararında, ulusal mahkemelerin olgular hakkında ulaştığı sonucun gayri makullüğü “o denli çarpıcı ve elle tutulur” nitelik taşımaktadır ki Mahkeme, şikayet konusu yargılamanın “ağır derecede keyfi” sayılabileceğine kanaat getirmiştir (bk., yukarıda anılan *Khamidov* § 174). *Andelković* kararında Mahkeme esasen iç hukukta hiç bir yasal temeli

olmayan ve kanıtlanmış olgularla, yürürlükteki hukukla ve davanın sonucuyla hiç bir bağlantı içermeyen ulusal mahkeme kararının keyfilığının “adaleti tanımama” anlamına geldiğine karar vermiştir (bk., yukarıda anılan *Andelković*, § 27). *Carmel Saliba/Malta* (no. 24221/13, §§ 69-79, 29 Kasım 2016) kararında, Mahkeme, hukuk yargılamalarının adil olmadığı anlamına gelecek ölçüde söz konusu yargılamalardaki diğer daha az önemli eksikliklerle birlikte, yerel mahkemeleri, bir tanığın tutarsız ifadelerine dayanmaları, diğer deliller hakkında uygun bir şekilde yorumda bulunmamaları konusunda eleştirmiştir. *Tel/Türkiye* (no. 36785/03, § 75, 17 Ekim 2017) kararında, Mahkeme, yalnızca idare mahkemesinin ilgili yargılamalar dizisinde geçmişe dönük etkiyle kaldırdığı bir belgeye dayanan kararı düzeltme talebinin ilgili mahkeme tarafından reddedilmesinin açık bir değerlendirme hatası olduğuna karar vermiştir.

77. Yukarıda anılan içtihadın da belirttiği gibi, bir yerel yargı kararı, hiçbir gerekçe sağlanmadığı sürece veya sağlanan gerekçelerin “adaleti tanımama” ile sonuçlanacak şekilde yerel mahkeme tarafından yapılan açık olgusal veya hukuki hataya dayanmadığı müddetçe yargılamaların adillğine hanel getirecek ölçüde keyfi olarak nitelendirilemez (bk., yukarıda anılan *Moreira Ferreira/Portekiz* (no. 2) [BD], no. 19867/12, § 85 , 11 Temmuz 2017).

78. Mahkeme öncelikle başvuranın Sözleşme’nin 6. maddesi kapsamındaki şikayetin esas olarak yerel yargılamaların sonucuna ve daha spesifik olarak yerel mahkemelerin olaylara ve iç hukuka ilişkin değerlendirmesine yönelik olduğunu kaydetmektedir. Bu bağlamda Mahkeme, başvuranın Sözleşme’nin 6. maddesi kapsamında bir sorun gündeme getirecek herhangi bir usuli adaletsizlik iddiasında bulunmadığını kaydetmektedir. Durumun böyle olmasına karşılık, Mahkeme yargılamasının esas yönünden adil olup olmadığını belirleme yetkisinin çok sınırlı olduğunu, çünkü dördüncü derece bir mahkeme olarak hareket edemeyeceğini ve bu nedenle Sözleşme’nin 6 § 1 maddesi uyarınca bulgular

keyfi ya da açıkça dayanaktan yoksun olmadığı sürece ulusal mahkemelerin bu husustaki değerlendirmelerini sorgulamayacağını yinelemektedir. Dolayısıyla Mahkemenin somut davada inceleyebileceği tek konu, yerel mahkemelerin başvuranın haklarının geri verilmesi talebini reddederken gerekçelerinde açık bir değerlendirme hatası yapıp yapmadıklarıdır.

79. Bu bağlamda Mahkeme başvuranın hem yerel mahkemeler hem de Mahkeme önünde, yerel makamların kendisini 5 Kasım 2004 tarihinde ceza infaz kurumundan ilk serbest bıraktıklarında koşullu salıverilmeye uygunluğunu hesaplarken hata yaptıklarını ve bunun sonucunda uyarlama yargılamaları neticesinde koşullu salıverilme ile bihakkın tahliye tarihinin hukuka aykırı olarak ertelenmesine neden olmuş olduğunu ileri sürdüğünü kaydetmektedir. Başvuran ayrıca, uyarlama yargılamalarının tamamlanmasının ardından ve lehe kanun ilkesinin ruhuna uygun olarak, bihakkın tahliye tarihinin geriye dönük olarak - yani ilk hapsedildiği tarihe cezasının miktarı eklenerek - hazırlanmış olması gerektiğini belirtmiştir.

80. Uyarlama yargılamalarının 11 Ekim 2011 tarihinde sona ermesi ve 18 Aralık 2011 tarihinden itibaren sayılan denetim dönemi nedeniyle başvuranın cezasını henüz tam olarak tamamlamamış olduğu göz önünde bulundurulduğunda, Mahkeme, yerel mahkemelerin yaptığı değerlendirmeden anlaşıldığı üzere başvuranın haklarının iadesi talebine olumsuz yanıt verdiklerini kaydetmektedir. Mahkeme, yerel mahkemelerin kararlarının keyfi ya da açıkça dayanaktan yoksun olup olmadığını değerlendirirken, değerlendirmesini başvuranın yerel mahkemeler önündeki olaylara ve yasal argümanlarına ilişkin beyanları ışığında yapacaktır.

81. Başvuranın davasının olaylarına ilişkin olarak yerel mahkemeler önünde yapmış olduğu beyanları ile ilgili olarak, Mahkeme başvuranın 5 Kasım 2004 tarihinde koşullu salıverilmeye uygun olmak için gerekli süreyi geçirip geçirmediğini hesaplarken yapılan bir hata nedeniyle ikinci defa hapsedilmesinin yerel makamların icra işlemlerindeki hataları sebebiyle olduğu hususunun onlara isnat edilebileceği sonucunu tartışmaya açık bir

şekilde kanıtlamadığını kaydetmektedir. Nitekim İstanbul Ağır Ceza Mahkemesinin gerekçesinden ve dayandığı kanun hükmünden (bk. yukarıda anılan 10 ve 33. paragraflar), cezasının infazının ertelenmesinin - yani koşullu salıverilmesi ve bihakkın tahliye süresine kadar işleyen süreci de kapsamak üzere cezasına ilişkin süreler - geçici olarak kaldırılması nedeniyle başvuranın salıverildiği anlaşılmaktadır. Bununla beraber Mahkeme, başvuranın cezasının yeni Ceza Kanunu'nun daha lehine olan hükümler uyarınca cezasında olası bir indirimden yararlanabilmesi için infazının askıya alınmasının kendi talebi üzerine gerçekleştiğini kaydetmektedir. Yukarıdaki değerlendirmeler ışığında Mahkeme, başvuran tarafından ileri sürülen iddiaların asılsız olması nedeniyle yerel mahkemelerin bunları doğrulama yükümlülüğü altında olduğunu düşünmemektedir.

82. Başvuranın yerel mahkemeler önünde geriye kalan talebine ilişkin olarak, Mahkeme, başvuranın ikinci müddetname tarihlerinin, durumunun gerçekliklerine uygun olarak geriye dönük şekilde revize edilmesi gerektiği yönündeki iddialarını desteklemek için herhangi bir yasal hükme, yerel bir emsala veya doktrine dayanmadığını kaydetmektedir. Ulusal yasal hükümlerin ışığında ve ayrıca uyarılama yargılamaları sonundaki cezasının koşullu salıverilme için daha kısa bir süre öngörülmesi halinde, başvuranın cezasının haksız yere hapiste tutulmasını önlemek amacıyla teknik olarak ertelendiği gerçeğini dikkate alarak, Mahkeme, başvuranın iddialarının savunulabilir olarak kabul edilebileceği herhangi bir yasal dayanak tespit etmemektedir. Hukuken asılsız olan ve yalnızca davacının adil ve makul olana ilişkin öznel görüşlerinden oluşan bu nitelikteki iddialara ilişkin mahkemelerin belirli bir pozisyon alması gerektiği söylenemez (yukarıda 76. paragrafta anılan davalar ile karşılaştırınız). Mahkeme bu sebeple, yerel mahkemelerin değerlendirmesinin “açık bir değerlendirme hatası” veya ilgili koşulların “ağır bir şekilde yanlış yorumlanması” veya kanıtlanmış olgular, uygulanabilir hukuk ve davanın sonucu arasında bağlantı

kurulmaması anlamına geldiği kanaatinde değildir. Son olarak Mahkeme, daha açıkça belirtilmesi adına, başvuranın cezasının tamamlanmasının hesaplanmasında dikkate alınmayan yedi yıllık bir süreyi geçirdiği ve cezasının infazının tamamlandığı kabul edilen tarihin 2 Eylül 2012 (eski cezası kapsamındaki tahliye tarihi) yerine 11 Temmuz 2013 tarihine ertelendiği doğru olsa da kendisi eski cezası kapsamında koşullu salıverilme tarihi için öngörülenden daha önce erken tahliyeden yine de yararlanmışır (bk. yukarıda anılan 7. paragraf). Daha da önemlisi, yeni Ceza Kanunu'nun uygulanması nedeniyle, kamu hizmetinde görev alma hakkına yönelik kalıcı kısıtlama yalnızca cezasının infazı sırasında geçerli olan bir kısıtlamaya dönüştürülmüştür.

83. Dolayısıyla başvuran, Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi uyarınca “adil yargılanmıştır”.

84. Yukarıda yer alan açıklamalar Mahkemenin söz konusu hükmün ihlal edilmediğine dair karar vermesi için yeterlidir.

BU GEREKÇELERLE, MAHKEME, OY BİRLİĞİYLE,

1. Sözleşme'nin 6. maddesi kapsamındaki başvuranın mahkeme erişim hususundaki şikâyetini kabul edilebilir geriye kalan kısmının kabul edilemez olduğunun beyan edilmesine;
2. Sözleşme'nin 6. maddesinin ihlal edilmediğine *karar vermiştir*.

İşbu karar İngilizce olarak tanzim edilmiş olup, Mahkeme İç Tüzüğü'nün 77. maddesinin 2 ve 3. fıkraları uyarınca 22 Haziran 2021 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Stanley Naismith
Yazı İşleri Müdürü

Jon Fridrik Kjølbro
Başkan